

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Huyen Thi Trinhová

**Divácká reflexe změn v českém dabingu
sitcomu *Teorie velkého třesku***

Bakalářská práce

Praha 2018

Autor práce: **Huyen Thi Trinhová**

Vedoucí práce: doc. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Rok obhajoby: **2018**

Bibliografický záznam

THI TRINHOVÁ, Huyen. *Divácká reflexe změn v českém dabingu sitcomu Teorie velkého třesku*. Praha, 2018. 35 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Abstrakt

Práce se zabývá diváckou reflexí na změny v obsazení českého dabingu sitcomu Teorie velkého třesku. V úvodu se seznámíme s dabingem a jeho krátkou historií jak v České republice, tak ve světě. Dále se dostaneme k seznámení se seriálem a jeho historií v České republice. Nakonec se dostaneme k problematice českého dabingu, která začala v roce 2014. Krize vyústila v přeobsazování mnoha českých dabérů, což si ale diváci nenechali líbit a postavili se za ně. Práce se zabývá těmito reakcemi, přesněji reakcemi na změnu v konkrétním případě – sitcomu Teorie velkého třesku.

V praktické části se nachází analýza vybraných diskuzí dvou médií – internetové portálu iDnes.cz a facebookové stránky Prima COOL. Jako metodika byla použita kvantitativní obsahová analýza.

Výsledkem práce je analýza a srovnání chování diváků obou médií. Nechybí ani zamyšlení nad tématem dabing versus titulky či polemika o budoucnosti dabingu.

Abstract

This work deals with the audience reflection on the changes in the Czech casting of the sitcom The Big Bang theory. In the introduction we will learn about dubbing and its short history in the Czech Republic and the world. We will also become acquainted with the series and its history in the Czech Republic. Finally, we get to the issue of Czech dubbing, which began in 2014. The crisis resulted in the changes in casting of many Czech voice actors but the audience did not like them and decided to stand for them. The work

deals with these reactions, more precisely the reactions to change in a particular case – The Big Bang Theory.

There is an analysis of selected discussions of two media in the practical part – the iDnes.cz web portal and the Prima COOL facebook page. A quantitative content analysis was used as a methodology.

The result of the thesis is the analysis and comparison of the behaviours of the viewers of both media. There is also a reflection on the theme of dubbing versus subtitles or the polemic about the future of dubbing.

Klíčová slova

Dabing, Teorie velkého třesku, krize české dabingu, sitcom, divácká reflexe

Keywords

Dubbing, The Big Bang Theory, Czech dubbing crisis, sitcom, spectator's reflexion

Rozsah práce: 56 927 znaků s mezerami

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. července 2018

Huyen Thi Trinhová

Poděkování

Tato práce by nevznikla bez cenných rad a pomoci doc. MgA. Martina Štolla, Ph.D., podpory mé milující rodiny, intenzivní péče dvou koček a jednoho Rybáře.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Huyen Thi Trinhová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2015

E-mail diplomantky/diplomanta:

trinhova.huyen@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia/kombinované studium

Předpokládaný název práce v češtině:

Divácká reflexe změn v českém dabingu sitcomu *Teorie velkého třesku*

Předpokládaný název práce v angličtině:

Spectator's Reflexion of Changes in Czech Dubbing of Sitcom *The Big Bang Theory*

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017/2018

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Teorie velkého třesku (v originále *The Big Bang Theory*) je americká situační komedie ze světa mladých fyziků, který v České republice vysílá od roku 2008 televizní stanice Prima COOL. Seriál z produkce americké stanice CBS oslovil mnoho diváků a získal si velkou popularitu i u nás. Ve své práci bych se chtěla zabývat incidentem z léta roku 2014, kdy došlo k přeobsazení dabingu dvou ústředních ženských postav. Cílem práce je zanalyzovat reakce diváků na tuto změnu a případně její dopad na sledovanost seriálu samotného.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. **Úvod** – představení tématu, hypotéza

2. **Dabing** – definice pojmu

2.1. Historie dabingu – krátká historie dabingu, jeho počátky ve světě

2.2. Historie dabingu v ČR – krátká historie dabingu na našem území

3. **Teorie velkého třesku** – představení seriálu

3.1. Seriál v ČR – stručná historie vysílání seriálu

3.2. Dabing vs. originální znění – část zaměřená na vysílání seriálu na našem území

4. **Problematika dabingu** – hlavní část zabývající se problematikou dabingu seriálu a incidentem v roce 2014

5. **Profily zkoumaných médií** – činnost, náplň, publikum

5.1. iDnes.cz

5.2. Facebook Prima COOL

5.3. Web Prima COOL

6. **Metodologie** – metoda výzkumu

7. **Analýza médií** – analýza vybraných médií pro potvrzení či vyvrácení hypotézy

8. **Závěr** – zhodnocení výsledků analýzy a celé práce

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

internetová periodika: **iDnes.cz** – květen 2014-květen 2015

sociální síť: **facebooková stránka Prima COOL** – květen 2014-květen 2015

jiné: **webové stránky Prima COOL** – květen 2014-květen 2015

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Ve své bakalářské práci hodlám vyhledávat články či příspěvky ve výše zmíněných médiích týkajících se změny v dabingu seriálu. Následně bych z diskuzí u vybraných článků vytvořila analýzu toho, jaké reakce se u diváků projeví. Pro potřeby informací o sledovanosti seriálu a dalších záležitostí týkajících se české produkce seriálu a vysílání na našem území hodlám komunikovat přímo s televizní stanicí Prima COOL.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HAGEN, Lutz. KONČELÍK, Jakub. REIFOVÁ, Irena. SCHERER, Helmut. SCHULZ, Winfried. *Analýza obsahu mediálních sdělení. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2005.* – Kniha se zabývá obsahovou analýzou masově mediovaných textů a ukazuje způsoby kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení.

TALPOVÁ, Sylva. *Kapitoly o dabingu. Vyd. 1. Brno: JAMU, 2013.* – Kniha zkušené dabérky, která seznamuje s počátky dabingu ve světě i u nás, a také s tím, jak se dabing dělal a dělá.

TRAMPOTA, Tomáš. VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010.* – Kniha se zabývá metodikou výzkumu médií. Využijí ji k vytvoření analýzy.

WALLÓ, Olga. *Herec v dabingu. Praha: SPN, 1987.* – Jedná se o skripta DAMU, která podrobně seznamují s problematikou dabingu. Autorka popisuje fáze a specifika herecké práce i technické prostředky dabingu. Publikaci využijí k pochopení procesu vytváření samotného dabingu.

ŽÁČEK, Jan. *Jak se dělá dabing... Vyd. 1. Praha: Olympia, 2016.* – Kniha, v níž autor popisuje svůj pohled na dabing v minulosti i současnosti a také pohled na problémy v něm. Dílo se zabývá i problémem peněz v dabingovém průmyslu.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

BATTĚK, Jan. Řešení krize v českém dabingu. 2015. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta. Vedoucí práce: Jiří Srstka

FRODLOVÁ, Tereza Mgr. Vypůjčené hlasy. Počátky dabingu v českých zemích v letech 1933-1942. 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Vedoucí práce: doc. Mgr. Petr Szczepanik, Ph.D.

ONDERKOVÁ, Klára Bc. The Big Bang Theory in dubbing and subtitles. 2016. Diplomová práce. Ostravská Univerzita. Filozofická fakulta. Vedoucí práce: Mgr. Renata Tomášková, Dr.

ŠRAMOTOVÁ, Andrea. Problémy moderního dabingu a překládání filmů. 2017. Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: Mgr. Jana Pavlíková, Ph.D.

WIESNEROVÁ, Veronika Bc. Czech Dubbing of the Gilmore Girls TV-show: Audiovisual Translation of Humour. 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Fictumová

Datum / Podpis studenta/ky

22. 5. 2017

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Doporučuji po důkladné rešerši diskusí pod články případně rozšířit o vlastní dotazníkové šetření.

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

23. 5. 2017

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD	2
1. DABING	5
1.1 <i>Historie dabingu</i>	5
1.2 <i>Historie českého dabingu</i>	6
2. TEORIE VELKÉHO TŘESKU	7
2.1 <i>Seriál v České republice</i>	8
2.2 <i>Dabing versus původní znění</i>	8
3. PROBLEMATIKA DABINGU	9
3.1 <i>Krise českého dabingu</i>	9
3.2 <i>Reakce okolí</i>	11
4. PROFILY ZKOUMANÝCH MÉDIÍ	12
4.1 <i>iDnes.cz</i>	12
4.2 <i>Facebooková stránka Prima COOL</i>	13
5. METODOLOGIE	13
6. REFLEXE DIVÁKŮ NA ZMĚNU V DABINGOVÉM OBSAZENÍ	15
6.1 <i>Kritika nového obsazení</i>	15
6.2 <i>Názory na dabing</i>	16
6.3 <i>Kritika dabingu</i>	18
6.4 <i>Reakce na krizi</i>	19
7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	20
ZÁVĚR	23
SUMMARY	26
POUŽITÁ LITERATURA	28
SEZNAM PŘÍLOH	31
PŘÍLOHY	32

Úvod

Když film poprvé promluvil, objevila se otázka jeho mezinárodnosti. Na scénu tedy přišel dabing, který zprvu vyvolal značně smíšené reakce, a i dnes existuje na téma dabing mnoho odlišných názorů a úvah, což dokazuje, že tento typ převodu filmu do jiného jazyka dokáže vzbuzovat velmi silné názorové střety. Není ale pochyby, že dabing má v České republice velmi dlouholetou tradici, díky čemuž je, a vždy byl, ve světě považován za jeden z nejzdařilejších. To je dáno vysokými nároky nejen ze strany tvůrců, ale také diváků. Bohužel český dabing si svým zlatým obdobím již prošel a jeho současný stav není pro práci dabéra příliš příznivý.^{1,2}

Krise českého dabingu vyvrcholila v květnu 2014, kdy se většina aktivních dabérů nechala zastupovat agenturou ManpowerGroup za účelem zlepšení podmínek pro výrobu kvalitního dabingu. Následovalo tak velké přeobsazování těchto herců, nehledě na to, zda se jednalo o hlavní role nebo roztočené seriály. Ke změně v obsazení dabingu došlo například v seriálech *Californication*, *Jak jsem poznal vaši matku* a *Teorie velkého třesku*. Právě diváckou reflexí na změny v dabingu sitcomu *Teorie velkého třesku* (*The Big Bang Theory*) se zabývá tato bakalářská práce. Tento kultovní seriál u nás vysílá společnost FTV Prima, která tehdy přeobsadila dvě hlavní ženské postavy. Už samotná krize a přeobsazování vyvolalo v divácích velmi bouřlivé reakce, ale málokteré publikum dosáhlo svého, tedy původního obsazení dabingu. Náš případ však patří mezi ty úspěšné a po jednom roce vyjednávání, konkrétně v květnu 2015, bylo oznámeno vysílání nejnovější série sitcomu *Teorie velkého třesku* s původními dabéry.³

„V dabingu výrazná svoboda neexistuje. Roli vytvořil jiný herec, použil v ní své herecké výrazové prostředky, gesta, chůzi, mimiku, dikci, dal jí duši. Dabér musí tyto parametry přijmout, ztotožnit se s nimi a zvolit takový typ hlasového a vnitřního hereckého projevu, aby korespondoval se zahraniou rolí, aby dotvářel originál, či aby se pokusil herecký výkon ještě povýšit. Rozhodně to neznamena, že český herec pouze kopíruje styl mlavy originálního herce. Pak by stačilo, aby české texty četli buď dobří čteci, pohotví moderátoři či neprofesionálové, kteří dokáží na srozumitelné úrovni nějakým způsobem napodobit styl mlavy jiného člověka v daných okolnostech. Český

¹ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 10-13. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

² KAUTSKÝ, Oldřich. Dabing, ano i ne. Praha: Český filmový ústav, 1970, s. 2

³ Krize českého dabingu. Divadelní noviny [online]. 3. 7. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/krize-ceskeho-dabingu>

dabér však musí umět onu postavu uchopit, zahrát ji vlastními hereckými prostředky.“⁴ – Těmito slovy popsala práci dabéra Sylva Talpová ve svých *Kapitolách o dabingu*. Úryvek přesně vykresluje složitost práce dabéra, a i když v našem případě došlo k přeobsazení Jitky Moučkové Radkou Příbyslavskou a Nikolý Votočkové Irenou Máchovou, tedy profesionálních a velmi zkušených daberek neméně profesionálními a zkušenými dabérkami, přesto byl rozdíl ve stylu dabingu velmi znatelný a natolik odlišný, že se i diváci chopili iniciativy a rozhodli se aktivně podpořit původní obsazení, ať už vyslovením názorů, demonstrací či bojkotem.

Tato práce se zaměřuje na reakce diváků dvou odlišných médií – zpravodajského portálu a sociální sítě. Bohužel zde došlo k odchýlení od tezí bakalářské práce, ve kterých je uvedena analýza reakcí diváků třetího média, jímž měly být webové stránky televizní stanice Prima COOL. To bylo zapříčiněno inovací webu iPrima.cz v druhé polovině roku 2017, čili hlavního webu, kterou následovala také inovace všech stránek televizních kanálů. Znamenalo to však, že v nové verzi stránek už není možné diskutovat pod články a ani staré diskuze zpětně otevřít.⁵ Po neúspěšné komunikaci s FTV Prima jsem se pokusila problém vyřešit využitím tzv. Wayback Machine, který slouží jako digitální archív uchovávající staré verze internetových stránek. Nicméně tento archív funguje na principu „vyfocení“ internetové stránky v náhodný čas, a tudíž se mi povedlo dohledat pouze jeden článek s neúplnou diskuzí. Do rukou se mi tedy dostala pouze jedna třetina diskuze, ze které se přesto pokusím udělat analýzu, ačkoliv se nebude jednat o plnohodnotné výsledky, budou sloužily pouze k dokreslení výsledků práce. Další změnou oproti odevzdávaným tezím je i úprava celé struktury práce. Tato změna nastala přirozeně v průběhu psaní práce a myslím, že prospěla celkové přehlednosti a návaznosti bakalářské práce.

Do analýzy byl jako zástupce zpravodajského portálu vybrán internetový portál iDnes.cz. Toto internetové periodikum bylo vybráno vzhledem k velkému počtu článků zabývajících se krizí v dabingu, ale také díky možnosti diskuze u každého z článků, kterých se čtenáři iDnes.cz hojně účastnili. Sociální síť zastupuje Facebook, přesněji facebooková stránka televizní stanice Primy COOL, která sitcom vysílala.

⁴ TALPOVÁ, Sylva. *Kapitoly o dabingu*. V Brně: JAMU, 2013, s. 5. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

⁵ Web iPrima.cz prošel výraznou změnou: dominuje videoobsah. IPrima [online]. 7. 6. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.iprima.cz/pr-clanky/web-iprimacz-prosel-vyraznou-zmenou-dominuje-videoobsah-0>

Cílem práce je analýza reakcí publika různých médií na změnu v obsazení dabingu sitcomu *Teorie velké třesku*. Předpokládám, že divákům vadila více změna hlavní ženské protagonistky, ale ráda bych se zaměřila i na otázky jako jsou například, jak velká část publika byla informována o situaci českého dabingu, kolik lidí aktivněji podpořilo své oblíbené dabéry, ať už šířením petic nebo bojkotem, či jak rozdílně se chovalo publikum odlišného média při sdělení stejné informace. Na radu vedoucího bakalářské práce je k dokreslení a zpestření práce součástí i vlastní dotazníkové šetření.

1. Dabing

Dabing jako takový definovala Olga Walló jako umělecký proces, při kterém herec přemlouvá audiovizuální dialogy do jiného jazyka. Svými hlasovými a výrazovými prostředky interpretuje a umocňuje emocionální vyznění obrazu, jehož rytmus a použité výrazové prostředky jsou mu závažným vodítkem. Výsledkem má být pro diváka nepostřehnutelná nerozborná syntéza hereckých výkonů. V dabingu dochází ke změně nejen interpreta a jazyka, ale také často dochází i ke změně textu.⁶

Sylva Talpová na toto navázala a rozlišuje ještě dabing umělecký – tedy dabing zpracován na co nejvyšší profesionální úrovni. Jako protiklad uvádí ryze komerční dabing a voiceover, tedy „rychlodabing“. Umělecký dabing tak můžeme, spolu s rozhlasovým herectvím, zařadit do skupiny herectví před mikrofonem.⁷

„Je nutné říci, že někteří herci dabing dělat nemohou, protože si buď nedokážou osvojit techniku dabingu – sledovat scénu na obrazovce, poslouchat originální dialog, číst česky scénář – nebo se ztotožnit s postavou, jít emočně s ní a spoluvytvářet ji na stejné umělecké úrovni jako originál. Problém mají i výrazné herecké individuality, které se vnitřně odmítnou přizpůsobit postavě tak, jak ji hraje originální herec, a snaží se na její úkor prosadit své pojetí role.“⁸

V současné době se včetně dabingu používají tři formy převodu filmu do jiného jazyka. Dalšími jsou titulky a voiceover, kdy je originální zvuk částečně potlačen a přes něj čte překlad jeden až dva lidé – muž všechny mužské postavy a žena všechny ženské postavy.

1.1 Historie dabingu

20. století přineslo díky filmu a rozhlasu hereckému řemeslu nová pole působnosti. Film byl ze začátku pouze němý, avšak když se ve třicátých letech nově rozmluvil, objevila se problematika jazykové bariéry a použitelnosti díla v mezinárodním měřítku. Jako řešení se začaly používat titulky, ty ale nedokázaly zajistit stejný prožitek z audiovizuálního díla jako ve spojení obrazu a zvuku. V Americe se proto začaly natáčet různé jazykové verze stejného filmu. Tento způsob byl ale velmi nákladný a bylo složité

⁶ WALLÓ, Olga. Herec v dabingu. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1987, s. 5-6

⁷ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 4. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

⁸ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 35. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

nalézt herce, kteří ovládali další cizí jazyky na herecké úrovni. Postupem času ale docházelo k předabování určitých rolí. Šlo o přemluvení replik jiným hercem, ačkoliv ve stejném jazyce. Důvodem byla špatná artikulace či nevhodná hlasová poloha původního herce. K zastoupení docházelo často také ve zpěvu. Používal se i klasický postsynchron (studiové namluvení stejným hercem z důvodu nekvalitní zvukové stopy pořízené při natáčení audiovizuálního díla) hlavně kvůli hlučnosti starých filmových kamer.

První pokusy o skutečný dabing proběhly před druhou světovou válkou. Avšak tyto pokusy byly velmi primitivní a až po válce se začaly objevovat zdařilejší pokusy za pomoci rozvinutějších technik. Reakce na dabing byly ale velmi smíšené, mnoho reakcí bylo velmi pobouřených a odmítavých – technika byla ještě velmi nedokonalá, což byla jedna z příčin, proč nebyli diváci ochotni tento převod akceptovat. Evropa se tak rozdělila na země dabovací a země titulkovací.⁹

Itálie se ve 40. letech stala domovinou dabingu. Začaly se dabovat všechny filmy, často velmi zdařile, hlavně pokud šlo o synchronnost. Pěvecké části se ale nechávaly prozatím v originále.¹⁰

1.2 Historie českého dabingu

V České republice si dabované filmy získaly velkou oblibu. Uvádí se pro to tři hlavní důvody – přelom padesátých a šedesátých let znamenal pro český dabing „zlaté období“, a to díky vynikajícím překladatelům, úpravcům a režisérům. Dalším důvodem obliby dabovaných filmů je fakt, že bylo v zájmu politické moci, aby se lidé neučili cizí jazyky, s čímž se váže třetí důvod – možnost cenzury.

Nejdříve se zahraniční filmy vysílali jako „programová vata“, proto byly počátky českého dabingu primitivní – k vysílaným filmům četlo několik herců titulky. Zlepšení přišlo, když televize začala získávat netitulkované kopie filmů. Tehdy začala tvorba dabingu připomínat dnešní verzi.¹¹

První český dabingový počín byl americký snímek režiséra Hermana C. Raymakera *Na stopě* (Trailling the Killer, 1932). Studio pro úpravu zahraničních filmů vzniklo v roce 1949 a krátce na to bylo začleněno pod Filmové studio Barrandov.

⁹ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 7-10. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

¹⁰ KAUTSKÝ, Oldřich. Dabing, ano i ne. Praha: Český filmový ústav, 1970, s. 21

¹¹ KAUTSKÝ, Oldřich. Dabing, ano i ne. Praha: Český filmový ústav, 1970, s. 37-39

V době Československa působila čtyři dabingová studia – v Praze, Brně, Bratislavě a Košicích – mezi kterými docházelo k časté profesní spolupráci. Nejen díky tomu se dostal český dabing na špičkovou úroveň. Jak už zde bylo zmíněno, Československá republika a následně Česká republika se záhy začala považovat za dabingovou velmoc. Český dabing byl považován za uměleckou profesi, o čemž vypovídala ocenění nejen u nás ale i v zahraničí. Chvály jsme dostávali nejen za technickou stránku českého synchronu, ale také za jeho uměleckou úroveň. Poptávka na dabing se zvedala což po roce 1990 vyústilo ve vytvoření mnoha soukromých dabingových studií, jejichž úroveň kvality dabingu byla velmi různá. Brněnské studio bylo zrušeno a výroba dabingu se přesunula výhradně do Prahy. Dlouhou dobu ale byla vysoká úroveň dabingu v Brně zachována díky tomu, že se profesionálové ze zrušeného veřejnoprávního studia přesunuli do soukromých studií.¹²

2. Teorie velkého třesku

Teorie velkého třesku (v originále *The Big Bang Theory*) je americká situační komedie ze světa mladých fyziků. Hlavními hrdiny sitcomu, který se začal vysílat v září roku 2007, jsou nekonvenční spolubydlíci teoretický fyzik Sheldon Cooper a experimentální fyzik Leonard Hofstadter z Kalifornského technologického institutu. Jejich introvertní a společensky neobratný život se ale změní ve chvíli, kdy se naproti přes chodbu nastěhuje Penny, atraktivní číšnice a aspirující herečka.

Dnes už kultovní seriál z produkce americké stanice CBS oslovil mnoho diváků a získal si velkou popularitu i u nás. To se odrazilo i na množství ocenění, na které byl seriál nominován. Mezi ocenění, které seriál získal, patří například filmová a televizní cena *Zlatý glóbus* za nejlepší mužský herecký výkon v seriálu (komedie/muzikál), televizní cena *Emmy* za nejlepšího herce v komediálním seriálu a jiné. V současné době vyšlo jedenáct sezón, dvanáctá je naplánovaná na podzim 2018.^{13,14,15}

¹² TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 11-13. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

¹³ About The Big Bang Theory. *CBS TV Network* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.cbs.com/shows/big_bang_theory/about/

¹⁴ About The Big Bang Theory. *The Big Bang Theory Fansite* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://the-big-bang-theory.com/about/?src=menu_sidebar

¹⁵ The Big Bang Theory – Awards. *IMDb* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0898266/awards>

2.1 Seriál v České republice

U nás můžeme *Teorii velkého třesku* sledovat pravidelně na stanici Prima COOL od roku 2008.¹⁶ Už od začátku se seriál těšil velké oblíbenosti a Prima COOL rychle přesunula seriál do hlavního vysílacího času. Rekordní sledovanost zaznamenala Prima COOL při vysílání páté série, kdy 23. díl s názvem *Akcelerace startu* nalákal k obrazovce 253 tisíc diváků starších 15 let při 6,68 % podílu na trhu.¹⁷

2.2 Dabing versus původní znění

Prima COOL se v letech 2011-2015 pokusila vyhovět divákům a zavedla vysílání seriálu ve všedních dnech od úterý do pátku jak s českým dabingem, tak i v originálním znění s českými titulky. Sitcom se nejdříve vysílal večer dabovaný a tentýž den po půlnoci v původním znění s titulky. Později se repríza s originálním znění přesunula na odpoledne druhého dne. Bohužel i tak otitulkovaná verze nezískala dostatečnou sledovanost, verze s titulky se přesunula zpět na populární čas a později se pokus o dvojí vysílání zrušil.^{18,19,20}

Nejen fanoušci seriálu považují český dabing *Teorie velkého třesku* za velmi zdařilý. Důkazem toho je i prestižní *Cena Františka Filipovského za dabing*, kterou seriál získal v roce 2014 a to v kategorii CENA Jednoty tlumočnicků a překladatelů za mimořádnou kvalitu překladu a úpravy dabovaného audiovizuálního díla.²¹

¹⁶ SEDLÁK, Jan. Prima Cool začala vysílat „geekovský“ seriál The Big Bang Theory. Živě.cz [online]. 15. 4. 2009 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/bleskovky/prima-cool-zacala-vysilat-geekovsky-serial-the-big-bang-theory/sc-4-a-146593/default.aspx>

¹⁷ Teorie velkého třesku trhla rekord! Coolmagazín iPrima [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://coolmagazin.iprima.cz/clanky/teorie-velkeho-tresku-trhla-rekord>

¹⁸ Prázdniny s českými televizemi [online]. 15.6. 2012 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.serialzone.cz/clanek/875-prazdniny-s-ceskymi-televizemi/>

¹⁹ Televize Prima odpovídá! (1/3). IPrima [online]. 30. 9. 2011 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/novinky/televize-prima-odpovida-1/3>

²⁰ Prima Cool od čtvrtka nasadí premiérovou šestou řadu *Teorie velkého třesku*. Lupa.cz [online]. 21. 5. 2013 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/prima-cool-od-ctvrtka-nasadi-premierovou-sestou-radu-teorie-velkeho-tresku/>

²¹ 20. ročník udílení Cen Františka Filipovského za nejlepší herecký výkon v dabingu (2014). Ceny Františka Filipovského za dabing [online]. 30. 4. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.cffd.cz/archiv-rocniku-udileni-cffd/20-rocnik-udileni-cen-frantiska-filipovskeho-za-nejlepsi-herecky-vykon-v-dabingu-2014-81cs.html>

3. Problematika dabingu

Spolu se zakládáním soukromých televizních stanic přišla i větší poptávka po dabovaných filmech a seriálech. S příchodem lepší techniky se snižovala cena a zrychlovala výroba. To se bohužel negativně odrazilo na kvalitě a profesionalitě dabingu. Produkce televizí začaly nakupovat filmy a seriály ve velkém, nicméně tyto snímky primárně sloužili k zaplnění vysílacího času, proto není důraz kladen na kvalitu. Konkurenční boj sílil a nároky na všechny dabingové profese stouply. Vše se zrychlovalo.²²

Před 25 lety se u nás cena za dabing pohybovala kolem 1100 Kč za minutu, dnes je to mnohonásobně méně²³ s tím, že zadavatelé mají tendenci cenu stále snižovat. Dabingové profese podepisují smlouvy s paušální odměnou a odměnou za poskytnutí výhradního oprávnění k užití výkonu šíření na jakýchkoliv nosičích, včetně zatím neznámých technologií, po neomezenou dobu. Výše odměny také závisí na množství zadávajících agentur, s vyšším počtem se odměna snižuje. Dabingová studia vysvětlují snižování odměn hercům argumentem, že režiséři a zvukaři za film ručí, tudíž musejí zůstat na přibližně stejné výši honoráře, překladatelé a úpravci by za menší sumu už nepracovali, ale herci jsou placeni od hodiny a jejich výkon se neustále zlepšuje a za stejnou dobu se dnes stihne více než před deseti lety. V praxi se tak dostáváme k paradoxu, že čím více toho herec za hodinu zvládne, tím menší má honorář.²⁴

3.1 Krize českého dabingu

Toto všechno vyvrcholilo v květnu 2014, kdy se 175 z 220 aktivních dabérů, včetně Jitky Moučkové a Nikolý Votočkové, nechalo zastupovat agenturou ManpowerGroup, která jim měla pomoci sjednat lepší podmínky. Bohužel se tak dostali do konfliktu se studii, které pořizují dabing zahraničních filmů a seriálů. Výsledkem toho bylo, že všichni herci zastoupení agenturou začali být přeobsazováni, a to i herci v hlavních rolích a roztočených seriálech. To platilo i pro Jitku Moučkovou, za kterou

²² TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 38-39. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

²³ V roce 2013 se cena pohybovala kolem 280-350 Kč za minutu

²⁴ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 55. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

FTV Prima nasadila Radku Příbyslavskou (hlas Penny), a Nikolu Votočkovou (hlas Amy Farrah Fowlerové), kterou nahradila Irena Máchová. Pro diváky tak nastal šok, kdy se v půlce seriálu (přesněji od 12. dílu 7. série) změnil hlas dvou hlavních ženských postav.²⁵

Dabingová sekce Herecké asociace se přitom snažila prosadit změny v dabingovém systému už dva roky. Na protest dokonce zástupci asociace vystoupili z poroty Cen Františka Filipovského za dabing. Asociace podle německého vzoru vypracovala pravidla pro výkon a odměňování, kdy herec není placen na hodinu, ale za množství vytvořených replik. Stejný systém používá už léta Česká televize (je nutné ale dodat, že Česká televize nezaměstnává komerční studia). Mimo změny ve stylu platového ohodnocení požadovala agentura také, aby natáčení řídil režisér, a ne pouze zvukař – jak se někdy z úsporných důvodů stávalo, vyšší platové ohodnocení pro mladé, nezkušené dabéry, vyplácení dvakrát měsíčně, vyplňování formulářů při každém obsazení svých dabérů apod. Část těchto požadavků byla ale pro studia nereálná nebo znamenala administrativu navíc.^{26,27,28,29,30}

V návaznosti na problematiku dabingu vydala v dubnu 2015 FTV Prima svůj Kodex výroby dabingu, ze kterého bude nově vycházet při pořizování dabingových verzí. Dabingová sekce Herecké asociace přitom ale už má svůj vlastní kodex. Kodex FTV Prima má celkem třináct bodů, které jsou ale velmi sporné, v některých případech až neetické. Prima v kodexu slibuje například výrobu dabingu „v kvalitních a technologicky vyspělých dabingových studiích“, nové hlasy, hledání talentů po celé republice a přístup „ke všem profesím, kterých se proces výroby dabingu týká, absolutně bez rozdílu, ať jsou někde organizováni, nebo někým zastupováni, nebo jednají sami za sebe.“³¹

²⁵ Teorie velkého třesku / The Big Bang Theory. Dabingforum.cz [online]. 5. 3. 2009 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://www.dabingforum.cz/viewtopic.php?f=2&t=2004>

²⁶ TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, s. 30. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

²⁷ Český dabing je v krizi. Protestující herci jsou bez práce. Aktuálně.cz [online]. 11. 2. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/situace-v-dabingu-dosud-neni-vyresena-herci-jsou-bez-prace/r~95627e76b1f311e486b9002590604f2e/?redirected=1532927084>

²⁸ Krize českého dabingu. Divadelní noviny [online]. 3. 7. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/krize-ceskeho-dabingu>

²⁹ Dabingová krize v České republice? Serialzone [online]. 11. 6. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.serialzone.cz/clanek/3740-dabingova-krize-v-ceske-republice/>

³⁰ SPÁČILOVÁ, Mirka. Trojan, Zawadská a další známí herci se ocitli na černé listině dabingu. IDnes.cz [online]. 4. 6. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-problemy-0is-filmvideo.aspx?c=A140604_100030_filmvideo_ts

³¹ Prima vydává Kodex výroby dabingu FTV Prima. IPrima [online]. 8. 4. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/novinky/prima-vydava-kodex-vyroby-dabingu-ftv-prima>

Samotná Herecká asociace pochopila kodex jako varování pro dabéry na černé listině, tedy dabéry, kteří podepsali spolupráci s agenturou. „[Kodex] vznikl jen proto, aby si Prima obhájila a odůvodnila své loňské kroky, hlavně přeobsazení řady herců, kteří se dali při jednání o podmínkách své práce zastupovat agenturou, a jejich opomíjení v nových projektech,“ shrnul prezident asociace Jiří Hromada.³²

V květnu 2015 bylo oznámeno, že se FTV Prima dohodla s původním obsazením seriálu a do obrazovek se tak vrátí dabing v původní podobě. Úspěch dohody mezi oběma stranami připisovala FTV Prima právě svému kodexu, byl to ale tlak diváků, který byl v jednání klíčový.³³

3.2 Reakce okolí

Na krizi v dabingu vášnivě reagovalo i okolí – ať už „lidé z branže“ či diváci. Vznikla i organizace Pro podporu všech dabérů v ČR, která byla založena na základě aféry 29. července a která čítá přes dva tisíce podporovatelů. „Nebojujeme pouze za Teorii velkého třesku. Usilujeme o to, aby herci, kteří vstoupili do agentury a požadují jasná pravidla v odměňování, nebyli bojkotováni dabingovými studii. Jsme také proti přeobsazování rolí. Proto podporujeme dabéry celoplošně,“ vysvětlil Marek Juras z organizace.^{34,35}

Ani diváci nezůstali nečinně stát a zúčastnili se protestů, nejvíce proti změně v dabingovém obsazení *Teorie velkého třesku*. Začaly se zakládat facebookové stránky (*Chceme zpět naši Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou v TBBT*³⁶ s šestnácti seti podporovateli a *Výzva: Primo vrať TBBT původní dabing a my ti zařídíme rekordní sledovanost* také se skoro šestnáct seti podporovateli³⁷), internetové petice

³² SPÁČILOVÁ, Mirka. Kodex krizi dabingu neřeší, Prima jen hájí přeobsazování, miní herci. IDnes.cz [online]. 14. 4. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-kodex-cy4-filmvideo.aspx?c=A150414_132652_filmvideo_ts

³³ Do Teorie velkého třesku se vrátí původní české hlasy Penny a Amy. IDnes.cz [online]. 6. 5. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/teorie-velkeho-tresku-dabing-dio-filmvideo.aspx?c=A150506_161420_televize_vha

³⁴ SPÁČILOVÁ, Mirka. Nespokojení daběři jednali s Primou, hlásají mírnou naději. IDnes.cz [online]. 6. 8. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-dohoda-0cw-filmvideo.aspx?c=A140806_122610_filmvideo_ts

³⁵ Pro podporu všech dabérů v ČR. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Pro-podporu-vsech-daberu-v-CR-326092254220469/>

³⁶ Chceme zpět naši Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou v TBBT. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/BojkotTBBTnaPrimaCOOLPodporaDabinguCR/>

³⁷ Výzva: Primo vrať TBBT původní dabing a my ti zařídíme rekordní sledovanost. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/vyzvaproTeorii>

(*Nepřejeme si přeobsazování v dabingu* s 89 podpisy³⁸ a úspěšnější *Chceme zpět naši Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou* s 614 podpisy³⁹) a náruživě se zapojovali do diskuzí pod články týkajících se krizi v dabingu. První zmíněná facebooková stránka se dokonce stala pořadatelem akce s názvem *Bojkot všech dílů TBBT na Prima COOL*, o kterou projevil zájem téměř 500 lidí.⁴⁰

Podporu našli všichni dabéři z černé listiny i mezi kolegy. Herec a dabér, který sám byl na černé listině, Ivan Trojan poslal jako první na konto Herecké asociace příspěvek pro znevýhodněné kolegy. Poté se postupně přidávali další, proto Herecká asociace založila pro tento účel samostatný účet, kterému se začalo říkat Herecká solidarita nebo Herci sobě. Dabéři v potížích tak mohli pořádat asociaci o příspěvek, nicméně žádostí bylo málo, protože se herci snažili těžké období překonat sami.

Mimo to se na podporu dabérů začala prodávat i trička a velkou nadějí pro dabéry bylo i to, že se zakládala nová dabingová studia, která s herci zastoupenými agenturou a mimo ni už nejednala s rozdílem.⁴¹

4. Profily zkoumaných médií

4.1 iDnes.cz

Zpravodajský portál iDnes.cz spadá pod společnost MAFRA, a.s. Webový portál působí od roku 1998 a nabízí zprávy z domácího prostředí, ze světa ale i z oblasti magazínů. Měsíčně navštíví iDnes.cz téměř 4 miliony čtenářů, přičemž polovinu čtenářů tvoří lidé ve věku 20-30 let.⁴²

³⁸ *Nepřejeme si přeobsazování v dabingu*. *Petice24.com* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.petice24.com/nepejeme_si_peobsazovani_v_dabingu

³⁹ *Chceme zpět naši Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou*. *Petice24.com* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.petice24.com/chceme_zpt_nai_penny_a_amy_jitku_moukovou_a_nikolu_votockovou

⁴⁰ *Bojkot všech dílů TBBT na Prima COOL*. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/901897459825868/>

⁴¹ SPÁČILOVÁ, Mirka. Herci sobě. Ivan Trojan spustil sbírku pro dabéry na černé listině. *IDnes.cz* [online]. 12. 12. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/valka-o-dabing-0d4-filmvideo.aspx?c=A141212_164705_filmvideo_spm

⁴² *IDnes.cz*. *Mafra.cz* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>

4.2 Facebooková stránka Prima COOL

Facebooková stránka televizní stanice Prima COOL byla spuštěna 1. dubna 2009 a k dnešnímu dni čítá více než devět set tisíc fanoušků. Na své facebookové stránky přidává Prima COOL odkazy články webu Prima COOL, upoutávky a ukázky, soutěže apod. V roce 2017 bylo na Facebooku téměř 5 milionů českých uživatelů, 70 % z nich ve věku 18-44 let, což je velmi podobné cílové skupině seriálu *Teorie velkého třesku*, která je 15-40 let. Podle Socialbakers, českou společností zabývající se analytikou sociálních sítí, byla dokonce v roce 2014, tedy v roce, kdy začala dabingová krize, facebooková stránka Prima COOL na druhém místě v seznamu Top 10 médií podle počtu českých fanoušků na Facebooku.^{43,44,45}

5. Metodologie

Metoda vybraná pro výzkum této bakalářské práce je kvantitativní obsahová analýza. V případě analýzy diskuzí a komentářů byla vytvořena kódovací kniha rozdělena na následující části:

A. Médium

1. iDnes.cz
2. Facebook – přesněji myšlena facebooková stránka Prima COOL
3. iPrima.cz

B. Název článku/příspěvku

C. Datum publikace

D. Zmínění tématu

1. Článek o tématu – tématem je myšlena změna v obsazení dabingu Teorie velkého třesku
2. Zmínka o tématu – většinou články týkající se obecně krize českého dabingu
3. Článek mimo téma

E. Počet komentářů v diskuzi

⁴³ Facebook & Instagram user demographics in Czech Republic – July 2017. NapoleonCat [online]. 1. 8. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://napoleoncat.com/blog/en/facebook-instagram-user-demographics-in-czech-republic-july-2017/>

⁴⁴ Prima COOL. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/primacool/>

⁴⁵ Český Facebook: Září v číslech. Facemag.cz [online]. 18. 10. 2013 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://facemag.cz/cesky-facebook-zari-v-cislech/>

- F. Komentáře žen
- G. Komentáře mužů
- H. Kritika nového dabingu Penny
- I. Kritika nového dabingu Amy
- J. Kritika nového dabingu obou
- K. Preference změny
- L. Neutrální vztah ke změně
- M. Preference originálního znění Teorie velkého třesku
- N. Obecná kritika dabingu Teorie velkého třesku
- O. Obecná chvála dabingu Teorie velkého třesku
- P. Obecná kritika českého dabingu
- Q. Obecná chvála českého dabingu
- R. Komentáře vyjadřující obecně antipatie k dabingu
- S. Přejít diváků na původní znění s titulky
- T. Podpora – komentáře obecně podporující všechny dabéry na černé listině, ne pouze Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou
- U. Aktivní podpora – komentáře propagující petice, facebookové stránky, demonstrace, bojkot apod.
- V. Kritika FTV Prima – komentáře přímo obviňující FTV Prima za změnu v obsazení dabingu
- W. Řešení – komentáře nabízející řešení, které by mohlo pomoci postihnutým dabérům
- X. Vulgarismus – položka přidaná ze zajímavosti, hlavně ke srovnání chování publika odlišných médií
- Y. Zmínění duálního systému
- Z. Ostatní komentáře

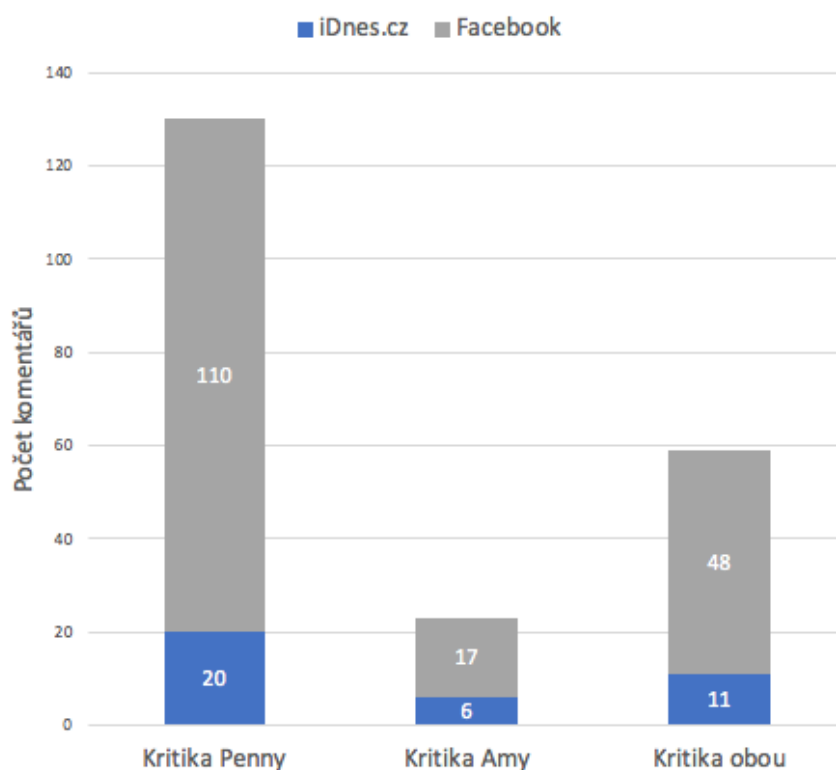
Na portálu iDnes.cz bylo od května 2014 do května 2015 publikováno celkem čtrnáct článků týkajících se krize českého dabingu. Do své analýzy jsem jich však vybrala pouze pět. Zbylých devět se vůbec nezmiňovalo o Jitce Moučkové, Nikoly Votočkové ani sitcomu Teorie velkého třesku. V mnohých případech byla také velmi nízká účast v diskuzi. Na druhou stranu jsem vybrala dva články, které se zabíraly primárně kauzou s herci Teorie velkého třesku. Shodou okolností současně s našimi dabéry bojovali i herci ze seriálu za vyšší platové ohodnocení. Krize dabingu je v těchto článcích samozřejmě také zmíněna.

Facebookové stránky Primy COOL o změně dabingu informovaly pouze jedním příspěvkem, který odkazoval na vyjádření generálního ředitele FTV Prima k výměně dabérů (jedná o ten samý článek, který jsem byla schopna dohledat s pomocí Wayback Machine), a druhým, který pro změnu informoval o budoucím vysílání nové série s původním dabingovým obsazením.

6. Reflexe diváků na změnu v dabingovém obsazení

Celkem jsem tak přečetla více než 2500 komentářů. Když odečtu komentáře, které jsem zařadila do kategorie „Ostatní“, kam patřily komentáře, které nejsou pro můj výzkum důležité (reklamy, spam), tak se dostaneme na 1572 komentářů, se kterými jsem dále pracovala. Z toho počtu bylo 840 komentářů z portálu iDnes.cz a 732 komentářů z facebookových stránek televizní stanice Prima COOL.

6.1 Kritika nového obsazení

Graf 1: Kritika nového obsazení

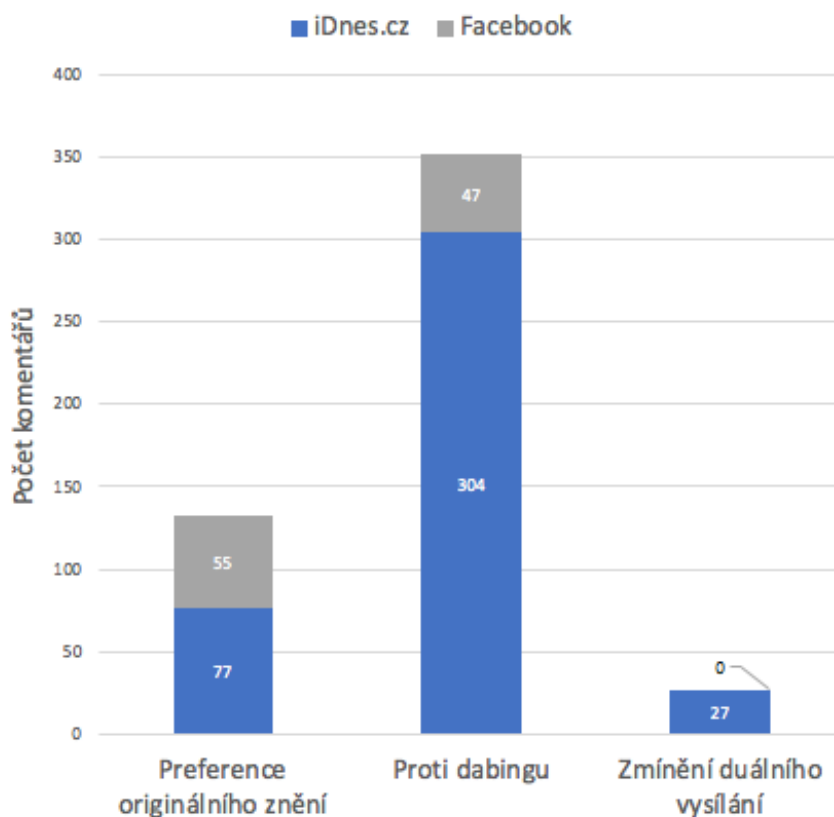
Není překvapivé, že divákům vadila více změna u Penny (Jitka Moučková), jedná se totiž o hlavní ženskou protagonistku seriálu, která se objevuje téměř v každém dílu. Změna dabingu u postavy Amy (Nikola Votočková) přišla z pohledu diváků později,

neboť jde o vedlejší postavu. Diváci to proto vnímali jako další podraz ze strany FTV Prima, a ještě více tak dávali najevo svůj nesouhlas.

Proto byl také menší výskyt komentářů, které si stěžovaly a kritizovaly dabingovou herečku. Mnohdy však bylo zmíněné, že na dabing Amy je možné si časem zvyknout, jelikož změna není tak výrazná. Naopak u Penny diváci přirovnávali změnu z „rázné drsné ženy“ na „pištivou slečinku“.

Překvapivě se našli i tací, kterým změna v dabingovém obsazení nevadila. Jednalo se o 11 komentářů za iDnes.cz a 9 komentářů za facebookovou stránku Prima COOL. Nutno dodat, že těmto divákům změna nevadila, protože seriál nesledovali pravidelně v českém znění. Nečekaně se dokonce mezi diváky našli i dva jedinci, kteří změnu preferovali. Každopádně se jednalo pouze o dva hlasy, oba patřící čtenářům iDnes.cz.

6.2 Názory na dabing

Graf 2: Názory na dabing

Při čtení komentářů u článků iDnes.cz bylo pro mě překvapením velké množství diskuzí na téma dabing versus původní znění. Tyto komentáře hojně probíraly dabing a

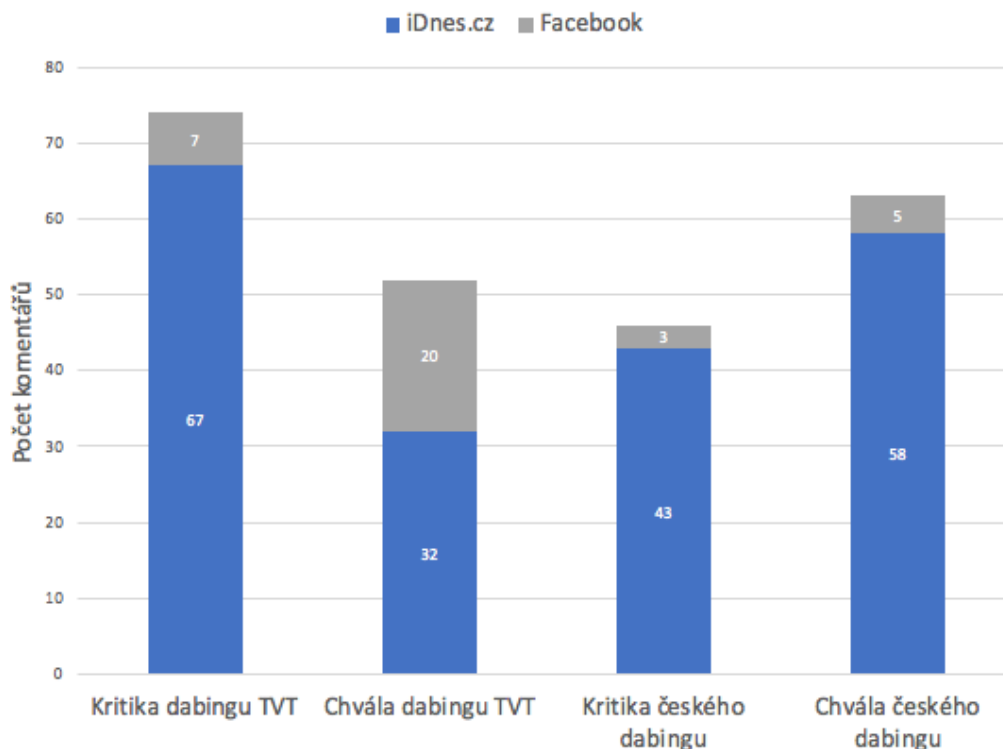
už neřešili podstatu článků – krizi v dabingu a přeobsazování. Naopak se zabíraly překladem a úrovní znalostí anglického jazyka líných diváků.

Více než čtvrtina celkových komentářů byla od lidí, kteří vlastně nemají dabing vůbec v lásce a byli by nejraději, kdyby se vše vysílalo v originálním znění. Značná část respondentů také preferovala originální znění, obecně, ne výhradně Teorie velkého třesku.

V diskuzích, kdy proti sobě stály zastánci dabingu a jeho odpůrci, se často navrhovalo jako řešení duální vysílání. Sama Jitka Moučková má na duální vysílání tento názor: „Duální vysílání je podle mě skvělým řešením věčných debat nad tím, zda dabing nesnižuje kvalitu díla a nedělá diváky negramotnými v jazykových znalostech. Je tudíž logická potřeba každého jednotlivce, aby měl možnost volby. Poptávka po dabovaných dílech je u nás stále většinová a o osud dabingové disciplíny bych se tudíž vůbec nebála.“⁴⁶

⁴⁶ Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou – součást přílohy

6.3 Kritika dabingu

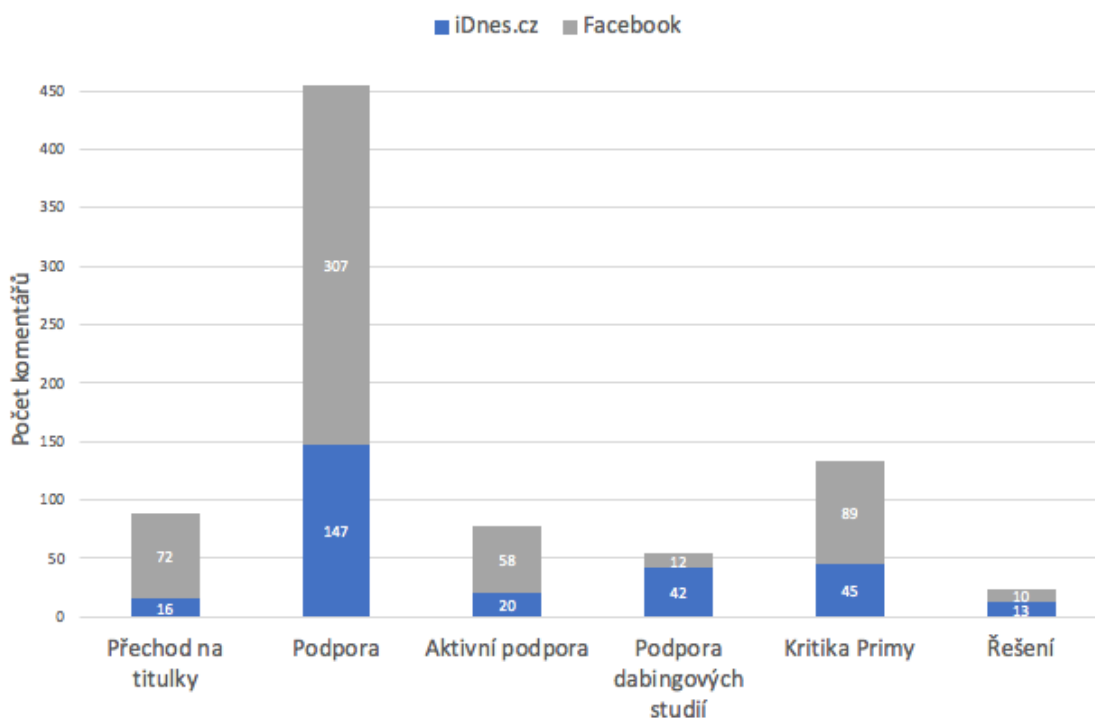
Graf 3: Kritika dabingu

Diváci, kteří byli nespokojeni se změnou v dabingu sitcomu často zmiňovali jeho kvalitní zpracování. Obdobně postupovali i odpůrci dabingu, kteří zase tento dabing kritizovali. Kritika jazykového převodu se točila hlavně kolem ztráty humoru. Jelikož se jedná o sitcom z fyzikálního prostředí, spousta složitějších vtipů se kvůli synchronu může ztratit. Problém v dabingu viděli diváci také ve výběru dabérů pro určité postavy. Hlavní postava celého sitcomu Sheldon Cooper má totiž velmi specifický styl hraní, za který byl několikrát oceněn, a jeho herecký výkon a dobře napsaná postava jsou hlavními důvody, proč je seriál tolik úspěšný. Další kritizovanou postavou je Rajesh Koothrappali, který je indického původu a má tedy velmi silný přízvuk. V českém znění, ale hlas této postavy zní spíše směšně nežli vtipně.

Obecná kritika českého dabingu se vztahovala hlavně na poslední roky, kdy si všímaví diváci všimli klesající kvality, avšak s velkým potěšením mohu říci, že v každé z analyzovaných diskuzí se našli diváci, kteří chválili český dabing. Nicméně i tito diváci si všímali zhoršující se kvality a opakujících se hlasů, protože je relativně málo profesionálních herců aktivně věnujících se dabingu. Rádi však vzpomínali na jeho nejlepší časy a hojně zmiňovali dabing například francouzského herce Louis de Funèse,

známého hlavně díky komediální četnické sérii, jehož hlasu se ujal František Filipovský. Sám Louis de Funès tento dabing pochválil, když si na vrcholu své herecké kariéry nechal promítnou dabing svých filmů z různých koutů světa. Údajně dokonce osobně poslal Františku Filipovskému⁴⁷ děkovný dopis. Nejlépe česky nadabovaným seriálovým počinem je podle diváků komediální seriál z osmdesátých let *Červený Trpaslík (Red Dwarf)*.

6.4 Reakce na krizi

Graf 4: Reakce na krizi

Po zjištění, že se čtenáři iDnes.cz více věnovali tématu dabing vs. titulky, není nečekané, že větší podporu našli dabéři na facebookových stránkách Prima COOL. Podporu zde vyjádřilo dvakrát více uživatelů. Mnozí se rozhodli podpořit nahrazené dabéry aktivněji – sdíleli petice, události, informační články. Často jsem četla, že se diváci přestanou na seriál – nebo v extrémnějších případech na televizní stanici Prima COOL – dívat úplně. Jiní se rozhodli přejít na originální znění s českými titulky. V době změny v dabingovém obsazení seriálu Prima COOL stále vysílala sitcom na dvakrát – v podvečer premiérový díl a jeho reprízu v původním znění stejný den po půlnoci.

⁴⁷ Po něm jsou pojmenovány již zmíněné ceny za dabing – Ceny za dabing Františka Filipovského

Vysílací čas, mimo jiné, ale divákům z logických důvodů nevyhovoval vezmeme-li ještě v potaz fakt, že se seriál vysílal vždy v úterý/ve středu.

Diskutující se snažili najít i řešení krize. Dopisy dabingovým studiím nebo přímo FTV Prima, veřejná sbírka pro dabérky Teorie velkého třesku, založení vlastního dabingového studia apod. Celkově diváci mnohokrát obviňovali společnost FTV Prima. Změna dabingu v průběhu seriálu na diváky působila velmi rušivým dojmem. Získali tak pocit, že si televize diváků vlastně neváží, dokonce i oznámení o změně přišlo až poté, co si diváci začali ve větší míře stěžovat. Odkaz, který byl sdílen na facebookových stránkách Prima COOL, na vyjádření generálního ředitele ohledně změn dabingu v Teorii velkého třesku byl po pár hodinách stáhnut a všem divákům byl na toto vyjádření odepřen přístup. To bohužel pro FTV Prima vedlo k dalších pobuřujícím reakcím a jen diváky utvrdilo v tom, že televizní stanici jde primárně o zisk.

Na druhou stranu se ale našli i zastánci FTV Prima, kteří kritizovali přístup dabérek, jež tvrdily, že jim seriál přirostl k srdci a dělají dabing hlavně pro fanoušky. V očích diváků s tímto názorem si dabérky chtěly jen vydělat peníze navíc a „svězt se“ na úspěchu seriálu. Někteří požadavek na lepší pracovní podmínky a platové ohodnocení dabérek považovali i jako vydírání FTV Prima. Tento názor je dle mého názoru způsoben neúplnou informovaností diváků o celé dabingové kauze.

Samostatnou skupinou, kterou jsem při analýze diskuzí odlišovala, jsou diváci, kteří se postavili za dabingová studia. Argumentovali, že lidé si sice stěžují, ale nakonec si stejně zvyknou a na změnu se záhy zapomene, stejně tak jak to bylo u změny dabingu Homera Simpsona ze animovaného seriálu *Simpsonovi (The Simpsons)*, kdy Vlastimila Berdnu nahradil Vlastimil Zavřel.⁴⁸ Tato změna však byla způsobena zhoršením zdravotního stavu původního dabéra, na což diváci často zapomínali, v některých případech o této informaci ani nevěděli.⁴⁹

7. Dotazníkové šetření

Na doporučení vedoucího bakalářské práce jsem udělala i vlastní dotazníkové šetření. Bohužel se mi nepodařilo získat dostatečné množství respondentů, aby se dal počet odpovědí klasifikovat jako zkoumaný vzorek.

⁴⁸ <http://www.dabingforum.cz/viewtopic.php?f=90&t=5733>

⁴⁹ https://kultura.zpravy.idnes.cz/zemrel-vlastimil-bedrna-daber-homer-simpson-fzx-filmvideo.aspx?c=A180307_104231_filmvideo_spm

Dotazníkové šetření jsem nasdílela na sociálních sítích do českých fanouškovských skupin Teorie velkého třesku. Celkem dotazník vyplnilo 84 lidí, 47 mužů a 37 žen. Dotazník obsahoval těchto 10 otázek:

1. V jakém znění sledujete seriál TVT?
 - a. Českém
 - b. Anglickém
 - c. Jiném (uved'te)
2. Viděli jste seriál i v jiném znění?
 - a. Ano
 - b. Ne
3. Zaznamenali jste změnu v obsazení dabingu v 7. sérii sitcomu?
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
4. Jak na Vás změna působila?
 - a. Změna mi nevadila
 - b. Změna mi vadila v obou případech
 - c. Změna mi vadila pouze v dabingu Penny
 - d. Změna mi vadila pouze v dabingu Amy
5. Kvůli přeobsazení dabingu byla vytvořena petice. Kdybyste se o ní dnes dozvěděli, podepsali byste ji?
 - a. Ano, dokonce jsem petici podepsal/a
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
6. V 10. sérii sitcomu došlo k přeobsazení dabingu Howarda Wolowitze, tentokrát se ale protesty fanoušků nekonaly, čím myslíte, že to je? *(možnost zaškrtnout více odpovědí)*
 - a. Hlasy dabérů jsou si velmi podobné/diváci si nevšimli
 - b. Divákům je to jedno
 - c. Fanoušci preferují originální znění, český dabing již nesledují
 - d. Jiná odpověď (uved'te)
7. Do jaké věkové kategorie patříte?
 - a. Méně než 14 let
 - b. 15-20
 - c. 21-30

- d. 30-45
- e. Více než 45 let

8. Pohlaví

- a. Muž
- b. Žena

9. Místo, ze kterého pocházíte

- a. Venkov
- b. Město
- c. Velkoměsto

10. Poznámky (*volitelné*)

Závěr

Žijeme v době, kdy se televize považuje za umírající médium. S nástupem digitalizace a internetu klesá sledovanost televizního vysílání, jejíž hlavní diváckou skupinu tvoří děti a starší lidé, většinou důchodového věku. Spousta lidí má za to, že český divák je celkově líný divák, kterému je vlastně jedno, co konzumuje a nechá si vše líbit. Myslím, že krize českého dabingu ale tento názor vyvrátila. Diváci se postavili za své oblíbené dabéry a vyjadřovali jejich podporu ať už pasivně napsáním komentáře pod diskuzi či aktivně podepsáním petice nebo bojkotem televizních stanic. Naneštěstí toto všechno neřeší dabingovou krizi jako takovou. Každopádně se díky těmto protestům zvýšilo povědomí o nepříznivé situaci českého dabingu. Problém v řešení krize nastal už v podmínkách agentury zastupující dabéry. Některé požadavky na dabingová studia byla značně nereálná, i samotná dabingová studia bojují s rozpočtem. Požadavek na zlepšení platového ohodnocení by měl být vznášen přímo u zadavatele.

FTV Prima je ale velkou společností, která by měla mít možnost zlepšit podmínky pro své dabéry. Jak ukázal čas, společnost FTV Prima nakonec s dabérkami dospěla ke vzájemné dohodě a do seriálu *Teorie velkého třesku* se vrátily původní hlasy, a to i přestože sama FTV Prima tvrdila, že změna v obsazení hlavních dvou ženských postav nijak neměla vliv na sledovanost seriálu, dokonce se mírně zvedala. Toto tvrzení však není nijak podložené, ačkoliv jsem se snažila kontaktovat přímo FTV Prima, abych si jej ověřila. Tak či onak k navrácení původního znění ve značné míře dopomohli i diváci.

Jedním z prvních překvapení pro mě byla vysoká účast mužů v diskuzích. Kódovací kniha ukázala, že byly tři komentáře mužů na jeden komentář ženy. Překvapením to pro mne bylo z toho důvodu, že poměr mužů a žen v České republice je více nakloněn na stranu žen.⁵⁰ Předpokládala jsem, že poměr komentářů mužů a žen bude více vyrovnaný.

Dalším z překvapení pro mě byla hojná diskuze na téma dabing versus titulky. Spousta diskutujících navrhovala titulky jako řešení a budoucí prevenci náhlé změny dabingu. To však pomůže pouze divákům, ne dabérům v krizi. Téma dabingu vyvolalo velké emoce, které mnozí odpůrci dabingu připisovali lenosti. Na toto se diskutující preferující dabing nechali slyšet, že titulky nestíhají číst a nemají pak z audiovizuálního díla takový prožitek. Navíc v titulkách je obecně problém s diváky se zrakovým

⁵⁰ Sčítání lidu, domů a bytů – Pramenné dílo - 2011. Český statistický úřad [online]. 29. 11. 2013 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/24000-13-n_2013-030101

postižením či dětmi, které neumí číst. Nesmíme ale zapomínat, že filmy nejsou jen anglicky mluvené. Tento fakt bývá často v diskuzi dabing versus titulky opomíjen. Diskuze na toto téma byly sice velmi zajímavé, ale články byly přeci jen o něčem jiném.

Zajímavý byl názor, že dabing bývá o zvyku a lidé nemají rádi změnu, tudíž by byli nespokojeni i kdyby bylo nové obsazení lepší. Tomuto se těžko oponuje. Nicméně FTV Prima byl často vytýkán výběr nových dabérek. Je velmi pravděpodobné, že kdyby FTV Prima vybrala daběrky s velmi podobným hlasem, málokdo by si změny všiml nebo by mu tolik nevadila. Což se vlastně potvrdilo, když v 10. sérii v roce 2017 změnila hlas vedlejší postava Howarda Wolowitz. Matěje Hádku tehdy kvůli časové vytíženosti nahradil Petr Nezkusil. Tento výběr byl ale šťastnější, jelikož hlasy herců jsou si velmi podobné, a tak je mnohem jednodušší si na změnu zvyknout. Navíc tato změna nebyla nikde kromě facebookových stránek Prima COOL nijak mediována.⁵¹

Při hledání příspěvků na facebookových stránkách Prima COOL jsem narazila na nemálo příspěvků stěžujících si na změnu dabingu, když Prima COOL během let vysílala reprízu dané řady. Mnozí také žádali o předabování již nadabovaných dílů právě proto, aby nedocházelo k tomuto zmatení. Aktivita fanoušků na facebookových stránkách Prima COOL mi dokázala, že i po tolika letech si lidé dají tu práci, vezmou do rukou iniciativitu a vyjádří svůj názor.

Pro zajímavost jsem během analýzy sledovala i, kolik lidí se uchýlilo k použití vulgarismu při vyjádření svých názorů. Není nečekané, že se vulgarismy objevovaly více v komentářích na sociální síti. Často byla urážena společnost FTV Prima, ale také nové daběrky. Těm bylo vyčítána neprofesionalita v branži a přebrání práce. I ty ale našly zastání s argumenty, že kdyby nabídku na dabing *Teorie velkého třesku* nevezly ony, vzal by je stejně někdo jiný.

Celkově se diskuze na iDnes.cz velmi lišila od té facebookové. Díky povaze sociální sítě byly komentáře pod příspěvky Prima COOL stručnější a vyjadřovaly spíše podporu a nesouhlas se změnou. Diskutující na sebe reagovali v menším množství. Na iDnes.cz byli lidé více rozepsaní, nicméně diskutovali často mimo hlavní téma, kterým je krize českého dabingu a přeobsazení Jitky Moučkové a Nikolý Votočkové. Na facebookové stránce Prima COOL reagovalo také více žen v porovnání s iDnes.cz

⁵¹ Změna Howarda v 10. sérii *Teorie velkého třesku*. Facebook Prima COOL [online]. 5. 9. 2017 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/primacool/posts/řada-z-vás-si-všimla-že-howarda-v-10-sérii-teorie-velkého-třesku-nedabuje-matěj-/10154904900011245/>

Tato práce mne mimo jiné dovedla k otázce, zda je dabing potápějící se lodí. Kvalita dabingu upadá i přes technické možnosti, díky kterým by se měla naopak zlepšovat. Mimo kvalitu, stále slyšíme opakující se hlasy, chybí diverzita. Televize mnohdy také nesmyslně dělá vlastní dabing filmů, jejichž dabovaná verze už byla promítána v kinech. Divák, který film shlédl v kině je pak zmaten změnou dabingu a většinou jsme zvyklí a preferujeme dabing, který slyšíme prvně, proto tak narůstá šance, že divák pořad přestane sledovat. Úpadek českého dabingu má ale jednu výhodu – nárůst jazykových znalostí. Není novinkou, že v severských zemích, kde titulky používají v 90 % převodu jazyka, je vyšší znalost anglického jazyka. Jak už jsem ale zmiňovala původní znění nemusí vždy být v angličtině.

Otázkou je ale, co nastane, když přijde duální vysílání, tedy možnost volby originální zvukové stopy u zahraničních filmů a seriálů, které plánuje Česká televize zavést od roku 2020.⁵² Samotné daběrky, které jsem měla možnost vyzpovídat duální vysílání vidí jako velmi dobré řešení. „Vyhoví se tím všem, těm, kdo chtějí dabing (zejména senioři, lidé, kteří titulky číst prostě nechtějí, děti, lidé se zrakovou vadou), ale i těm, kteří preferují původní verzi. Ať si každý vybere dle svého. Asi to nepřitáhne k TV mladou generaci, která sleduje seriály spíš na internetu, ale určitě je to krok vpřed. Dosavadní pokusy titulkovat (nepoměrně nižší náklady než dabing) se zatím u TV neujaly. Dabing tu má tradici, a podstatná část populace už titulky sledovat nebude, ale časem myslím, že se poměr bude měnit,“ sdělila Nikola Votočková, hlas Amy, a pokračovala: „TV budou vyrábět dabing do té doby, dokud se jim bude vyplácet a titulky se jim zatím z hlediska sledovanosti nevyplácí. Duál je pro mě v současnosti lepší varianta než občasné pokusy dabing zakázat v bohuželém úmyslu zvýšení jazykové gramotnosti obyvatelstva. Soudím, že nebude-li kvalitní výuka jazyků ve školách, zákaz dabingu to nespasí.“⁵³

Dabingová krize se ale bohužel během let ještě nevyřešila, pouze se přestala diskutovat a stále trvá. Nikola Votočková a Jitka moučková se sice vrátili do obsazení dabingu Teorie velkého třesku, což je malé vítězství, ale ne vyhraná válka. „Já sama jsem asi na polovině objemu práce, jako jsem byla před rokem 2014, v drtivé většině studií mám stále stopku, takže jak se změnila poměry a přístup k práci tam a zda vůbec, nemohu posoudit. Přístup

⁵² Duální zvuk u pozemního vysílání České Televize? Dočkáme se příští rok, ale jen v DVB-T2. Televizníweb.cz [online]. 4. 10. 2017 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.televizniweb.cz/2017/10/dualni-zvuk-u-pozemniho-vysilani-ceske-televize-dockame-se-pristi-rok-ale-jen-v-dvb-t2/>

⁵³ Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou – součást přílohy

je člověk od člověka, asi se to nedá paušalizovat,“ sdělila Nikola Votočková v rozhovoru. Jitka Moučková zase popisuje současný stav českého dabingu slovy: „V současné době je dle mého názoru odvětví transformace zahraniční filmové produkce do českého jazyka především ekonomickou disciplínou, a tak se k němu přistupuje. Při zadání díla subjektu hraje primární roli cena, za kterou studio danou zakázku zpracuje. Kvalita nadabovaného díla je v drtivé většině relativizována a tolik se na ni nepřihlíží. Jelikož nejsou nastavena žádná obecná pravidla pro odměňování jednotlivých dabingových profesí, je ryze na studiích, jakou cenu za dílo si nastaví. A protože je v ČR jejich počet nadbytečný, konkurenční boj o práci vede k podhodnocení honorářů všech zúčastněných subjektů, bohužel paradoxně i včetně marže pro studio.“⁵⁴

Je tedy dabing potápějící se lodí? Dle mého názoru ano, ale šance na záchranu ještě nezmizela. Diváci při krizi v dabingu ukázali, že jim není lhostejná jeho kvalita. To je první krok k záchraně umění, ve kterém jsme tolik excelovali. Dokonce Jitka Moučková, hlas Penny, vidí budoucnost dabingu pozitivně: „Poptávka po dabovaných dílech je u nás stále většinová a o osud dabingové disciplíny bych se tudíž vůbec nebála.“⁵⁵

Summary

We live at a time when television is considered a dying medium. With the onset of digitization and the Internet, TV viewing is diminishing, with children and elderly people, mostly retired, being the main audience. Many people believe that the Czech viewer is a lazy audience overall, who does not really care what he consumes and likes everything. I think the Czech dubbing crisis has disproved this view. Spectators stood up for their favourite voice actresses, expressing their support either by passively commenting under discussion or by actively signing a petition or boycott of television stations. Unfortunately, this does not solve the dubbing crisis as such. Anyway, thanks to these protests, awareness of the unfavourable state of Czech dubbing has increased. The problem of resolving the crisis has already occurred in terms of the agency representing the voice actors. Some of the requirements for the dubbing studio were quite unrealistic,

⁵⁴ Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou – součást přílohy

⁵⁵ Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou – součást přílohy

and the dubbing studios themselves are fighting the budget. The requirement to improve the salary grade should be raised directly at the contracting authority.

FTV Prima is a big business that should be able to improve the conditions for its voice actors. As the time has come, FTV Prima has finally come to a mutual agreement with the actresses, and in the Big Bang Theory series it returned the original voices, even though FTV Prima itself claimed that the change in the cast of the two main female characters did not affect the watch. Either way, the audience helped to restore the original version.

Overall, the discussion on iDnes.cz is very different from the Facebook one. Due to the nature of the social network, comments in Prima COOL statuses were more concise and expressed rather support and disagreement with change. The respondents reacted with each other in smaller numbers. On iDnes.cz people were more detailed, but they often discussed the main topic of the Czech dubbing crisis and the change of casting of Jitka Moučková and Nikola Votočková. More women reacted on the Facebook page of Prima COOL compared to iDnes.cz

Unfortunately, the dubbing crisis has not been resolved over the years. Nikola Votočková and Jitka Moučková returned to dubbing Big Bang Theory, which is a small victory, but not won war. However, audiences in the dubbing crisis have shown that they are interested in high quality dubbing. This is the first step to storing the art in which we had excelled. Even Jitka Moučková, Penny's voice, sees the future of dubbing positively: "The demand for dubbed works is still predominantly and I am not afraid of the fate of dubbing discipline."

Použitá literatura

HAGEN, Lutz. KONČELÍK, Jakub. REIFOVÁ, Irena. SCHERER, Helmut. SCHULZ, Winfried. Analýza obsahu mediálních sdělení. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2005, 147 s.

KAUTSKÝ, Oldřich. Dabing, ano i ne. Praha: Český filmový ústav, 1970, 85 s.

TALPOVÁ, Sylva. Kapitoly o dabingu. V Brně: JAMU, 2013, 56 s. Úvahy a názory. ISBN 978-80-7460-044-9.

TRAMPOTA, Tomáš. VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s.

WALLÓ, Olga. Herec v dabingu. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1987, 48 s.

Elektronické zdroje

20. ročník udílení Cen Františka Filipovského za nejlepší herecký výkon v dabingu (2014). Ceny Františka Filipovského za dabing [online]. 30. 4. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.cffd.cz/archiv-rocniku-udileni-cffd/20-rocnik-udileni-cen-frantiska-filipovskeho-za-nejlepsi-herecky-vykon-v-dabingu-2014-81cs.html>

About The Big Bang Theory. CBS TV Network [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.cbs.com/shows/big_bang_theory/about/

About The Big Bang Theory. The Big Bang Theory Fansite [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://the-big-bang-theory.com/about/?src=menu_sidebar

Bojkot všech dílů TBBT na Prima COOL. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/901897459825868/>

Český dabing je v krizi. Protestující herci jsou bez práce. Aktuálně.cz [online]. 11. 2. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/situace-v-dabingu-dosud-neni-vyresena-herci-jsou-bez-prace/r~95627e76b1f311e486b9002590604f2e/?redirected=1532927084>

Český Facebook: Září v číslech. Facemag.cz [online]. 18. 10. 2013 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://facemag.cz/cesky-facebook-zari-v-cislech/>

Dabingová krize v České republice? Serialzone [online]. 11. 6. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.serialzone.cz/clanek/3740-dabingova-krize-v-ceske-republice/>

Do Teorie velkého třesku se vrátí původní české hlasy Penny a Amy. *IDnes.cz* [online]. 6. 5. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/teorie-velkeho-tresku-dabing-dio-/filmvideo.aspx?c=A150506_161420_televize_vha

Duální zvuk u pozemního vysílání České Televize? Dočkáme se příští rok, ale jen v DVB-T2. *Televizníweb.cz* [online]. 4. 10. 2017 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.televizniweb.cz/2017/10/dualni-zvuk-u-pozemniho-vysilani-ceske-televize-dockame-se-pristi-rok-ale-jen-v-dvb-t2/>

Facebook & Instagram user demographics in Czech Republic – July 2017. *NapoleonCat* [online]. 1. 8. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://napoleoncat.com/blog/en/facebook-instagram-user-demographics-in-czech-republic-july-2017/>

Chceme zpět naší Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou. *Petice24.com* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.petice24.com/chceme_zpt_nai_penny_a_amy_jitku_moukovou_a_nikolu_votockovou

Chceme zpět naší Penny a Amy, Jitku Moučkovou a Nikolu Votočkovou v TBBT. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/BojkotTBBTnaPrimaCOOLPodporaDabinguCR/>

Nepřejeme si přeobsazování v dabingu. *Petice24.com* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://www.petice24.com/nepejeme_si_peobsazovani_v_dabingu

Prázdniny s českými televizemi [online]. 15.6. 2012 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.serialzone.cz/clanek/875-prazdniny-s-ceskymi-televizemi/>

Prima COOL. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/primacool/>

Pro podporu všech dabérů v ČR. Facebook [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Pro-podporu-vsech-daberu-v-CR-326092254220469/>

Sčítání lidu, domů a bytů – Pramenné dílo - 2011. Český statistický úřad [online]. 29. 11. 2013 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/24000-13-n_2013-030101

SEDLÁK, Jan. Prima Cool začala vysílat „geekovský“ seriál The Big Bang Theory. *Živě.cz* [online]. 15. 4. 2009 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/bleskovky/prima-cool-zacala-vysilat-geekovsky-serial-the-big-bang-theory/sc-4-a-146593/default.aspx>

SPÁČILOVÁ, Mirka. Herci sobě. Ivan Trojan spustil sbírku pro dabéry na černé listině. *IDnes.cz* [online]. 12. 12. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/valka-o-dabing-0d4-filmvideo.aspx?c=A141212_164705_filmvideo_spm

SPÁČILOVÁ, Mirka. Kodex krizi dabingu neřeší, Prima jen hájí přeobsazování, miní herci. *IDnes.cz* [online]. 14. 4. 2015 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-kodex-cy4-filmvideo.aspx?c=A150414_132652_filmvideo_ts

SPÁČILOVÁ, Mirka. Nespokojení dabéři jednali s Primou, hlásají mírnou naději. *IDnes.cz* [online]. 6. 8. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-dohoda-0cw-filmvideo.aspx?c=A140806_122610_filmvideo_ts

SPÁČILOVÁ, Mirka. Trojan, Zawadská a další známí herci se ocitli na černé listině dabingu. *IDnes.cz* [online]. 4. 6. 2014 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/dabing-problemy-0is-filmvideo.aspx?c=A140604_100030_filmvideo_ts

Televize Prima odpovídá! (1/3). *IPrima* [online]. 30. 9. 2011 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/novinky/televize-prima-odpovida-1/3>

Teorie velkého třesku / The Big Bang Theory. *Dabingforum.cz* [online]. 5. 3. 2009 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://www.dabingforum.cz/viewtopic.php?f=2&t=2004>

Teorie velkého třesku trhla rekord! *Coolmagazín iPrima* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://coolmagazin.iprima.cz/clanky/teorie-velkeho-tresku-trhla-rekord>

The Big Bang Theory – Awards. *IMDb* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0898266/awards>

Výzva: Primo vrať TBBT původní dabing a my ti zařídíme rekordní sledovanost. *Facebook* [online]. [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/vyzvaproTeorii>

Web *iPrima.cz* prošel výraznou změnou: dominuje videoobsah. *IPrima* [online]. 7. 6. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <https://www.iprima.cz/pr-clanky/web-iprimacz-prosel-vyraznou-zmenou-dominuje-videoobsah-0>

Změna Howarda v 10. sérii *Teorie velkého třesku*. *Facebook Prima COOL* [online]. 5. 9. 2017 [cit. 2018-07-31]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/primacool/posts/řada-z-vás-si-všimla-že-howarda-v-10-sérii-teorie-velkého-třesku-nedabuje-matěj-/10154904900011245/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou (rozhovor)

Příloha č. 2: Záznamový arch (tabulka)

Příloha č. 3: Výsledky dotazníkového šetření (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Jitkou Moučkovou a Nikolou Votočkovou (rozhovor)

K obohacení mé bakalářské práce jsem se rozhodla oslovit dabérky Nikolu Votočkovou a Jitku Moučkovou, tedy obě hlavní protagonistky v incidentu, který je předmětem této práce, a položila jim několik otázek k tématu. Rozhovor bohužel kvůli časové vytíženosti dotazovaných proběhl přes e-mailovou komunikaci. Ke strukturovanému rozhovoru jsem si pro dabérky připravila osm volných otázek. Rozhovory, přesněji dotazníky jsou součástí bakalářské práce v doslovné transkripci.

Otázka: Jak jste se dostala k dabingu seriálu Teorie velkého třesku?

Jitka Moučková: K dabingu TBBT jsem se dostala díky režisérovi Michalu Michálkovi. Měli jsme v té době již za sebou několik společných projektů, tudíž jsme se již více znali. On sám mi říkal, že na roli Penny si mě vybral, jelikož si myslí, že máme některé společné povahové rysy.

Nikola Votočková: Amy přišla jako nová postava někdy ve třetí řadě TBBT. Menší role jsem měla už v předchozích dvou řadách, zřejmě se ještě nedalo tušit, že se Amyina postava rozroste. Obsadil mě režisér Michal Michálek. Co ho k tomu vedlo přesně, nevím.

Můžete svými slovy popsat proč došlo k přeobsazení dabingu seriálu?

Jitka Moučková: K přeobsazení došlo, protože se moje zastupující agentura nedohodla se studiem S Pro Alfa na podmínkách, za kterých budu v dabingové práci pokračovat. (Šlo o obecnou rovinu, nikoli jen na konkrétně tento seriál). Od určitého data jsem byla již v zastoupení a seriál byl roztočen, ale nemohla jsem podepsat smlouvu s neaktuálními náležitostmi, tak se vedení TV Prima rozhodlo mě přeobsadit.

Nikola Votočková: Část dabujících herců se v roce 2014 rozhodla postavit proti stále zhoršujícím se podmínkám naší práce (kvalitativním, co se týče stále zkracujícího se času na natáčení, a s tím souvisejícím i podmínkám finančním). Nakonec nás ale nebylo tolik, abychom měli takovou sílu a k něčemu studia a zejména zadavatele (v tomto případě FTV Prima) přiměli o věci aspoň diskutovat, natož něco změnit. Zadavatelé reagovali přeobsazováním en bloc, plošně, nás, v tu chvíli pro ně „problémových lidí“. TBBT byl první seriál, kdy si toho všimli diváci ve větší míře. Díky tomu se nepotvrdilo, že dabing

stejně nikoho nezajímá, ale že naopak diváci jsou hlavně v exponovaných seriálech jako je tento na hlasy postav zvyklí, změnu zaregistrují a nepřejí si ji. Změna hlasu může totiž ve výsledku proměnit i charakter celé postavy na úkor seriálu.

Jak jste reagovala na to, že se za vás fanoušci seriálu postavili a chtěli Vás zpět?

Jitka Moučková: To, že se za mě fanoušci takovým skvělým způsobem postavili jsem považovala za satisfakci a ohodnocení mé dosavadní práce. Při dabingu nejste vidět, jen slyšet a odezva se dostavuje málokdy. Lidé si začnou stěžovat, až když se jim něco nelíbí, a to se v tomto případě k mému potěšení stalo.

Nikola Votočková: Byla jsem překvapená a i dojatá, byla to tenkrát obrovská vzpruha. Jsem za to dodnes vděčná, spoustu lidí se mi ozvalo i soukromě, s několika jsem dodnes v kontaktu. Na základě přeobsazení Penny a o den později Amy mi napsal kluk z Ostravy, že by chtěl hrozně pomoci, ale neví jak, tak že aspoň na podporu dabingu založil facebookovou stránku (Pro podporu všech dabérů v ČR). Počet sledujících překročil 2000. Celá naše dabingová revolta byla velmi psychicky náročná, došlo i na pár anonymů, a tohle mě osobně drželo nad vodou. Do té doby jsme totiž byli často (ne všemi samozřejmě) masírování tím, že dabovat může každý, a sami jsme v tomto duchu měli o sobě často pochybnosti. Ukázalo se naštěstí, že dabovat opravdu nemůže každý, což nám dodalo sil. Kdyby se lidi neozvali, zpátky by nás nevrátili.

Máte z někoho z Vašeho okolí přátel či rodiny, kdo byl také proti této změně dabingu?

Jitka Moučková: Mám pár přátel, co jsou zarytými fanoušky Teorie a ti mě bombardovali dotazy a výkřiky nevole nad novým obsazením role Penny a Amy. Nad to se všichni z mého okolí, kteří seriál před tím ani nesledovali, pozastavili nad tristním současným namluvením.

Nikola Votočková: Ano, mám. A byli mezi nimi i lidi, kteří preferují titulky. Rodina samozřejmě stála za mnou. Například kamarádka, která hodně cestuje a většinu roku stráví mimo ČR a mluví několika jazyky, mi řekla, že když se na chvíli vrátí domů, že chce z TV slyšet češtinu. Hodně lidí se mě na to tenkrát ptalo, diskutovalo se, zajímalo se o to spoustu lidí, kteří mě jindy neoslovovali.

Díky tomu jsem zjistila, proč změna v dabingu tolik vadí, mimo jiné. Lidi jsou zvyklí mít TV jako kulisu a něco u ní dělat. Orientují se pak samozřejmě podle známých hlasů, hlavně u seriálů. Pokud jim někdo hlas vymění, neorientují se, která postava zrovna hovoří a působí to rušivě. Prostě pokud si na něco zvyknete, počítáte s tím i nadále. Stejně

to je v případě, když někdo nejdřív vidí originální verzi s titulky, dabing pro něj také působí rušivě.

Jak byste popsala situaci dabingu v ČR?

Jitka Moučková: V současné době je dle mého názoru odvětví transformace zahraniční filmové produkce do českého jazyka především ekonomickou disciplínou, a tak se k němu přistupuje. Při zadání díla subjektu hraje primární roli cena, za kterou studio danou zakázku zpracuje. Kvalita nadabovaného díla je v drtivé většině relativizována a tolik se na ni nepřihlíží. Jelikož nejsou nastavena žádná obecná pravidla pro odměňování jednotlivých dabingových profesí, je ryze na studiích, jakou cenu za dílo si nastaví. A protože je v ČR jejich počet nadbytečný, konkurenční boj o práci vede k podhodnocení honorářů všech zúčastněných subjektů, bohužel paradoxně i včetně marže pro studio.

Nikola Votočková: Situace je stále stejná, ale z pohledu dabéra se alespoň nezhoršila, i když nijak výrazně nezlepšila. Jede se na čas, až na výjimky (kinodabing) se jede stále na první dobrou, ale vnímám to tak, že se tou bouří okolo zastavil nebo alespoň zpomalil propad. Díky našemu nedobrovolnému absentování se k dabingu dostalo spoustu dalších herců, o které před tím studia ani režiséři nejevili příliš zájem, protože se raději spoléhali na nás prověřené, rychlé dabéry, kteří to už umí a nezdržují. Zpočátku kolem 2014 byla kvalita velmi tristní, ale předpokládám, že už se to noví kolegové naučili. Abych řekla pravdu, moc to nesleduji. Já sama jsem asi na polovině objemu práce, jako jsem byla před rokem 2014, v drtivé většině studií mám stále stopku, takže jak se změnil poměr a přístup k práci tam a zda vůbec, nemohu posoudit. Přístup je člověk od člověka, asi se to nedá paušalizovat.

Od roku 2020 chystá Česká televize tzv. duální vysílání, tedy možnost volby originální zvukové stopy u zahraničních filmů a seriálů. Jaký názor máte na duální vysílání Vy?

Jitka Moučková: Duální vysílání je podle mě skvělým řešením věčných debat nad tím, zda dabing nesnižuje kvalitu díla a nedělá diváky negramotnými v jazykových znalostech. Je tudíž logická potřeba každého jednotlivce, aby měl možnost volby. Poptávka po dabovaných dílech je u nás stále většinová a o osud dabingové disciplíny bych se tudíž vůbec nebála.

Nikola Votočková: S duálním vysíláním ČT naprosto souhlasím (kéž by nejen tam), vyhoví se tím všem, těm, kdo chtějí dabing (zejména senioři, lidé, kteří titulky číst prostě nechtějí, děti, lidé se zrakovou vadou), ale i těm, kteří preferují původní verzi. Ať si každý

vybere dle svého. Asi to nepřitáhne k TV mladou generaci, která sleduje seriály spíš na internetu, ale určitě je to krok vpřed. Dosavadní pokusy titulkovat (nepoměrně nižší náklady než dabing) se zatím u TV neujaly. Dabing tu má tradici, a podstatná část populace už titulky sledovat nebude, ale časem myslím, že se poměr bude měnit. Ale to je záležitost obměny generací a v brzké době to neočekávám. TV budou vyrábět dabing do té doby, dokud se jim bude vyplácet a titulky se jim zatím z hlediska sledovanosti nevyplácí. Duál je pro mě v současnosti lepší varianta než občasné pokusy dabing zakázat v bohu libém úmyslu zvýšení jazykové gramotnosti obyvatelstva. Soudím, že nebude-li kvalitní výuka jazyků ve školách, zákaz dabingu to nespasí. S duálem naopak k cizojazyčným zněním a pasivní „výuce“ jazyků tímhle způsobem dospějí lidé postupně sami a dobrovolně.

Sledujete seriál Teorie velkého třesku?

Jitka Moučková: TBBT sleduji už od začátku a jsem také jejím fanouškem. Jen předabovanou polovinu sedmé série vynechávám. TV Prima ho vysílá už několik let denně a pro několik mých známých se stal každodenním "večerníčkem".

Nikola Votočková: TV obecně moc nesleduji. TBBT mám ráda, je to srdcovka, ale nejsem fanoušek typu, že bych nemohla dospat před každým novým dílem.

Díváte se obecně na filmy/seriály, které jste předabovala?

Jitka Moučková: Mnou nadabovaná díla nevyhledávám, ale pokud se k nim dostanu, nevadí mi je sledovat. Akorát se stávám spíše hlídačem a kritikem mého výkonu. Myslím ovšem, že to může vést k ozdravné sebereflexi do další práce.

Nikola Votočková: Viz předchozí otázka, málokdy. Občas z ryze studijních důvodů.